

Strach z výsledků vyšetření aneb Čeho a proč se vlastně bojíme?

Nedávno jsem se setkal s jedním lékařem, který mluvil o tom, že i kdyby se u něj objevily příznaky roztroušené sklerózy, na vyšetření si asi nedojde. Prý je lepší „to nevědět“. Vzpomněl jsem si i na rozhovory s několika dalšími zdravotníky. Ti mluvili o svých pocitech, že přibývá lidí, kteří se nedostavují pro výsledky různorodých zdravotních vyšetření a testů. Vybavila se mi rovněž zmínka o tematizovaném výzkumu z časopisu *Psychologie Dnes* (únor 2012). Výsledky říkaly, že mnoho lidí si odmítá zajít na kontrolu nebo si zavolat pro výsledky testů. Výzkumníci se následně zamýšlí nad tím, jak přimět pacienty k tomu, aby se více soustředili na své zdraví než na hrozby vyplývající z případných nemocí. Potom by lépe přijali i nepříjemnou informaci.

Ve své psychotherapeutické praxi se často setkávám s lidmi, někdy pejorativně nazývanými hypochondry, kteří hodně emočně trpí, nutkavě hledají ujištění u lékařů, nadměrně konzumují různá vyšetření a i oni se bojí jejich výsledků. Ty negativní jim dočasně ulevují od strachu z domnělých důsledků nemoci. Případně pozitivní výsledky je zase navzdory jejich původnímu strachu mohou zbavovat zodpovědnosti za jejich život, za řešení těžkých životních problémů a vnitřních konfliktů, nebo jim mohou postupně vyvracet jejich hrůzyplný scénář, že jejich nemoc bude pro jejich život katastrofou, která je úplně zničí, nikdo jim nepomůže a nakonec zůstanou sami. Nemocní, opuštění a bezmocní pak umřou někde u popelnic, v lepším případě v „eldéence“.

Ale věnujme se hypotéze, že přibývá lidí, kteří se bojí výsledků testů. Čím to může být? Už naše babičky se bály doktorů a často říkaly, že když se jim člověk dostane do rukou, budou ho „mučit“ a z jejich „spárů“ se už nikdy nedostane. Něco na tom možná stále bude. Současná vyspělá zdravotní péče má své výhody i nevýhody. Na jedné straně vzdělání a profesionální lékaři se sofistikovanými vyšetřovacími metodami, které dokážou odhalit různé choroby v jejich zárodku. Na straně druhé tyto metody udělají z každého člověka pacienta, protože u každého se něco najde. A opravdu nevím, jestli všichni lékaři, kteří jsou součástí jakéhosi medicínsko-farmaceutického průmyslu, chtějí vždy své pacienty uzdravovat, nebo jim stačí je jen léčit. Z ekonomického hlediska je výhodnější léčit, zaměřovat se na symptomy, nikoliv na příčinu, výhodné je co nejdříve pacientům ordinovat léčbu a léky.

Možná to podprahově cítí i zdravotníci, že pokud je medicínská mašinérie „chytí do své pasti“, už je nepustí. K tomu se mohou přidat „hypochondrické“ katastrofické scénáře pro případ, že by byli opravdu vážněji nemocní. Myšlení zdravotníků může negativně ovlivňovat i výběrové vnímání reality, protože oni se více setkávají s lidmi, kteří měli pozitivní výsledky, jsou nemocní, popřípadě hodně trpí. Lidé s negativními výsledky, nebo ti, kteří se uzdravili, se už neukážou. Vytváří se tak přesvědčení o světě plném utrpení, kde žijí jen nemocní lidé, s nimiž se v odosobněném světě specializovaných a přetížených lékařů zachází jako s „diagnózou“. Často se však jedná jen o imaginární realitu, ta žitá může být příznivější, navzdory tomu, že utrpení je významnou součástí lidského života a že iluzí je si myslet, že člověka jeho útrap zdravotní péče někdy úplně zbaví. Myslím, že nezbaví, může mu jen ulehčit. Podobně každý sám si můžeme ulehčit od svých katastrofických scénářů ve spojení s následky nemoci. Jeden pacient, když umíral, s lítostí v hlase říkal, že celý jeho život byl plný katastrof, které se nikdy nestaly. A ještě dodal, že vždy, když si šel pro výsledky lékařských vyšetření, tak si měl raději v duchu říkat: „Pokud ty výsledky budou negativní, bude to fajn, a když ne, tak to nebude žádná katastrofa, spolu se svými blízkými a s dobrými lékaři to zvládnou“. A měl pravdu, ušetřil by si tak mnohá trápení.

Roman Pešek

Mgr. Roman Pešek

kognitivně behaviorální terapeut, Praha
ro.pe@seznam.cz

Interní medicína pro praxi

Ročník 14, 2012, číslo 10 (vychází měsíčně)

Šéfredaktorka:

MUDr. Hana Šarapatková

Předseda redakční rady:

prof. MUDr. Miroslav Souček, CSc.

Redakční rada:

prof. MUDr. Roman Čerbák, CSc.
prof. MUDr. Petr Dítě, DrSc.
prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc.
doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc.
doc. MUDr. Milan Grundmann, CSc.
MUDr. Yvona Hřčková
prof. MUDr. Petr Husa, CSc.
prof. MUDr. Milan Kolář, Ph.D.
prof. MUDr. Vítězslav Kolek, DrSc.
prof. MUDr. Ivo Krč, DrSc.
MUDr. Jana Lacinová
prof. MUDr. Jan Lukl, CSc.
prof. MUDr. Ján Murín, CSc.
doc. MUDr. Dalibor Musil, Ph.D.
prof. MUDr. Miroslav Penka, DrSc.
prof. MUDr. Jindra Perušičová, DrSc.
prof. MUDr. Jaroslav Rybka, DrSc.
prof. MUDr. Luboš Sobotka, CSc.
doc. MUDr. Vladimír Soška, CSc.
prof. MUDr. Vlastimil Ščudla, CSc.
prof. MUDr. Jindřich Špinar, CSc., FESC
prof. MUDr. Vladimír Tesař, DrSc.
prof. MUDr. Jiří Vitovec, CSc., FESC
prof. MUDr. Pavel Weber, CSc.
prof. MUDr. Václav Zamrazil, DrSc.

Vydavatel:

SOLEN, s. r. o., Lazecská 297/51, 779 00 Olomouc

Adresa redakce:

SOLEN, s. r. o., Lazecská 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 582 397 407, fax: 582 396 099, www.solen.cz

Redaktorka:

Mgr. Kateřina Dostálová, dostalova@solen.cz

Grafická úprava a sazba:

DTP SOLEN, Milan Matoušek, matousek@solen.cz

Obchodní oddělení:

RNDr. Iva Zelenková, SOLEN, s. r. o.,
Lazecská 297/51, 779 00 Olomouc,
tel.: 585 204 334, mob.: 777 557 417, fax: 582 396 099,
e-mail: zelenkova@solen.cz

Předplatné v ČR:

Cena předplatného včetně supplementu na rok 2012 je 960 Kč.
Časopis můžete objednat: na www.solen.cz,
e-mailem: predplatne@solen.cz, telefonem: 585 204 335
nebo faxem: 582 396 099

Předplatné v SR:

Cena předplatného na rok 2012 je 44 €. Časopis si můžete objednat na www.solen.sk, na emailu: predplatne@solen.sk telefonem: 02 / 5263 2409 nebo faxem: 02 / 5263 2408

Všechny publikované články procházejí recenzí.

Registrace MK ČR pod číslem 8173

ISSN 1212-7299 (print), ISSN 1803-5256 (online)

Citační zkratka: Interní Med.

Časopis je indexován v:

Bibliographia Medica Českoslovacca, EMBASE, Scopus a v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje a názory autorů jednotlivých článků či inzerátů.

Reprodukce obsahu je povolena pouze s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvků krátit či stylisticky upravovat. Na otištění rukopisu není právní nárok.

Časopis je připravován ve spolupráci se Sdružením ambulantních internistů.